

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 8 april 1999 Nummer 2

Veel geweest en tandengeknars

Samenvatting van de voordracht van 18 januari 1999 door drs. J. Buisman

Drs. Buisman is bekend geworden als schrijver van het al eerder in ons blad genoemd- kostelijke boekje Bar en Boos maar vooral door de thans in bewerking zijnde reek "Duizend jaren weer, wind en water in de Lage Landen". In deze reeks wordt het wee beschreven vanaf ongeveer het jaar 760. De uitgave vindt plaats onder redactie van A.F.V. van Engelen bij uitgeverij Van Wijnen in Franeker (ISBN 90 5194 136.6). Het was de bedoeling dat de reeks zou bestaan uit 4 delen. Inmiddels is echter gebleken dat er zoveel gegevens beschikbaar zijn dat er misschien wel zeven delen nodig zijn om alles te beschrijven. Dat is des te meer aannemelijk als men weet dat deel IV nog dit jaar zal verschijnen en pas het weer beschrijft van 1575 tot 1725.

Er moeten wel onnoemelijk veel bronnen geraadpleegd worden om tot zulk een uitgebreide beschrijving van het weer te komen uit een periode die zolang achter ons ligt. Maar om bronnen te raadplegen moet men die bronnen eerst vinden.

Hierover ging voornamelijk de voordracht van drs. Buisman.

Een zeer belangrijke bron is het weekblad "Konst en Letterbode" dat veel gegevens over het weer bevat. Maar er zijn ook talloze bronnen die niet zo erg voor de hand liggen. Zo hield de Duitse keizer Wilhelm, in de periode dat hij in Doorn verbleef, een dagboek bij over het weer. Eveneens een belangrijke bron vormt het archief van de tolgaarders van de trekschuitvaart, waarvan die over het traject Leiden - Haarlem de belangrijkste is. Uit deze gegevens kan men aflezen wanneer er geen scheepvaartverkeer was omdat de kanalen waren dicht gevoren. Deze gegevens zijn beschikbaar van 1634 tot 1839. Ook het KNMI maakte van deze gegevens een dankbaar gebruik en baseerde hier voor een groot deel de reeks wintertemperaturen op die de langste van de wereld is.

Vele gegevens vond spreker ook in het buitenland. Zo bestaan er gegevens vanaf 1354 over het begin van de wijnoogst in Bourgondië. Maar ook interessante zaken over het weer in Nederland worden soms in buitenlandse publicaties aangetroffen. Een voorbeeld is een verhaal over een zeer zware hagelbui in Dordrecht. Toen de heer Buisman dit verhaal wilde controleren in het archief van Dordrecht bleek het verhaal daar helemaal niet bekend te zijn. De historische bronnen bevatten veel fouten en moeten dus wel zorgvuldig worden onderzocht voordat men ze kan gebruiken.

Zo was het bijvoorbeeld vroeger niet ongebruikelijk om de gegevens van bijzondere winters te noteren. Toen men vele jaren later deze gegevens ging bestuderen, nam men maar aan dat als er over een bepaalde winter niets genoteerd was, dat dat dan een normale winter was geweest. Toen er over een latere periode meer aantekeningen waren gemaakt had dit tot gevolg dat er minder winters als normaal werden aangemerkt.

Dezelfde onbetrouwbaarheid geldt voor verhalen die in de familie leven voor zover zij iets met het weer te maken hebben.

"Mijn betovergrootvader is verdronken toen hij de Waal overstak en door het ijs zakte".

Als men dit verhaal dan onderzoekt blijkt de Waal in dat jaar helemaal nooit bevroren te zijn geweest. Zo gaf spreker nog meer voorbeelden die hij vooral baseerde op brieven die hij had ontvangen. Als er ook in uw familie zulke verhalen de ronde doen, bent u gewaarschuwd.

Onder de vele foto's en documenten die spreker ons toonde vielen vooral de prachtige platen op uit verschillende getijdenboeken

Vele aanwezigen konden een kopie meenemen van het bekende pamflet over de "tempeest" van Utrecht in 1674 die een groot deel van Utrecht, w.o. een deel van de Domkerk, verwoestte.

Ook kon iedereen zijn geboortedatum opgeven. Men krijgt dan bericht thuis over het weer dat er die dag heerste.

De vele toehoorders zullen zeker geen spijt hebben van hun komst naar deze interessante avond. De heer Buisman wist hen van het begin tot het einde te boeien.

DNA en genealogie

Samenvatting van de lezing van 24 maart 1999 door dhr. J.W. Koten

De heer Koten is mogelijk bij velen al bekend omdat hij o.a. als redacteur van Gens Data en Ons Erfgoed vrij veel heeft gepubliceerd.

DNA onderzoek staat de laatste jaren erg in de belangstelling. Er zijn nogal wat voorbeelden van genealogische vragen die door DNA-onderzoek werden opgelost.

We noemen het geval van Mrs Anderson. Was zij Anastasia, de dochter van de Tsaar? De kwestie

Naundorf, zoon van Lodewijk XVI? In beide gevallen kon de afstammingclaim niet worden waargemaakt. Niet minder indrukwekkend was dat de skeletten van de Romanows met DNA-analyse konden worden geïdentificeerd.

Van nog recentere datum is het bericht dat de identiteit van de stoffelijke resten in het graf van de onbekende soldaat in de USA werd vastgesteld, zodat zijn resten nu in het graf van zijn eigen familie konden worden herbegraven.

Het verschijnsel onbekende "soldaat" zou wel eens tot het verleden kunnen gaan behoren omdat van iedere militair een bloedmonster voor DNA-onderzoek zal worden bewaard. Vragen die DNA-onderzoek oproept zijn:

1. Wat is ouderschap? Is de wettelijke vader ook de biologische vader? Men neemt aan dat dit in 10% van de gevallen niet zo is.
2. Wat zijn de medisch-ethische verwickelingen? Aan een DNA-onderzoek kunnen ziekten en bepaalde eigenschappen verbonden zijn. Het is allang bekend dat bepaalde ziekten erfelijk zijn.
3. Wat zijn de maatschappelijke implicaties? We denken aan economische achtergronden.

Spreker gaf nog een interessant voorbeeld uit de geschiedenis en wel over de nazaten van de derde president van de Verenigde Staten, de briljante Jefferson. Hij kreeg bij zijn eerste vrouw (Marthe) 6 kinderen, echter allemaal dochters. Toen zij in het kraambed was gestorven, vertrok hij voor enige tijd naar Frankrijk. Hij nam een 14-jarige slavin "Sally" mee. Teruggekeerd van de reis bleek Sally zwanger te zijn. In totaal kreeg ook Sally 6 kinderen, waaronder een aantal zonen. Later rees de vraag of Jefferson, die vele jaren ouder was dan Sally, wel de biologische vader van deze zonen was.

Omdat alle mannelijke afstammelingen van een man een zelfde Y-chromosoom hebben, kon met behulp van deze wetenschap aangetoond worden dat Jefferson inderdaad de vader was. Het moderne laboratoriumonderzoek maakt het mogelijk te leveren:

1. het absolute bewijs van vaderschap en moederschap
2. een redelijk bewijs van de afstamming tot het niveau van de betovergrootvader
3. een redelijk bewijs van bloedverwantschap tot het niveau achterneef / -nicht
4. een bewijs van de bloedverwantschap tussen alle mannelijke afstammelingen van eenzelfde stamvader (y-chromosomen-onderzoek)
5. een bewijs van de bloedverwantschap tussen alle vrouwelijke afstammelingen van eenzelfde stammoeder (Mitochondriaal-DNA-onderzoek).

Spreker ging vrij diep in op de verschillende vormen van DNA (kern-DNA en Mitochondriaal-DNA) die een eigen vorm van overerving hebben. Bovendien werden de begrippen chromosoom en chromosoomanalyse (onderzoek) uitgelegd. Bepaald geen eenvoudige kost.

Er kunnen zich bij zulk een onderzoek nogal wat problemen voordoen. Denk daarbij aan privacy, verzekeringstechnische verwickelingen (voorspellende geneeskunde) en allerlei juridisch-erfelijke problemen.

Daarom wordt DNA-onderzoek voorlopig alleen toegepast bij

1. duidelijke medische indicatie
2. justitieel onderzoek (met toestemming rechter)
3. ouderschapsactie (met toestemming van rechter)
4. wetenschappelijk onderzoek (met inachtneming van privacy)
5. uitzonderlijk historisch onderzoek

Het was een moeilijk verhaal. Door gebruik van heel veel overlays en door zijn duidelijke betoogtrant wist spreker het onderwerp toch voor de meesten begrijpelijk te maken.

Voorwaar een hele prestatie.

Archiefsamenwerking

Sinds kort zijn de oude gemeentelijke archieven van Baarn, Renswoude en Woudenberg in Amersfoort raadpleegbaar. Dit is een gevolg van het besluit van de gemeenteraden van deze gemeenten om een regionaal archief te vormen met Amersfoort. Belangrijk voordeel van de verplaatsing naar Amersfoort is dat de archieven in het vervolg op alle wekdagen raadpleegbaar zijn. Onderzoek in de bronnen van de verschillende gemeenten kan nu eenvoudig gecombineerd worden. Bovendien bevinden zich in Amersfoort de archieven van het waterschap Vallei en Eem. Al met al een schatkamer met historische informatie, die zo'n tweeëneenhalve kilometer planklengte omvat. De Bevolkingsregisters en registers van de Burgerlijke Stand van de genoemde gemeenten worden momenteel op microfilm gezet en zullen zo spoedig mogelijk beschikbaar zijn voor het publiek. De DTB van Baarn, Renswoude en Woudenberg berusten voorsnog in het Rijksarchief in Utrecht, maar zullen naar verwachting t.z.t. ook naar Amersfoort worden overgebracht. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de gemeentelijke archiefdienst Amersfoort, tel. 033-4695017.

De studiezaal in Amersfoort is van maandag t/m donderdag geopend van 08.30-16.30 uur en op vrijdag van 08.30-12.30 uur.

Het Gemeente-archief van Amersfoort is gehuisvest in het pand Stadhuisplein 5. Een parkeerterrein voor dagparkeren ligt aan het Smallepad; voor kortere bezoeken kan ook gebruik worden gemaakt van de parkeergarage direct voor de deur. Het archief is bereikbaar met de Midnetbus lijnen 1, 10, 11, 12, 15 en 16.

Dr. F.J.W. van Kan

Deelgenealogie van de familie Du Quesne

Onderstaand volgt de deelgenealogie van de familie Du Quesne, protestant, afkomstig uit Valenciennes in Noord-Frankrijk.

Na een verblijf van enkele jaren in Gent kwam Jean met zijn vrouw Gabrielle Bert, afkomstig uit Doornik, omstreeks 1658 naar Amsterdam. De familie Bert was al eerder naar Amsterdam uitgeweken, want al in 1631 woonden er familieleden van Gabrielle in Amsterdam. Bovendien zijn Jean en Gabrielle in 1634 in Amsterdam getrouwd.

In de familie gaat het verhaal dat Jean met een wagen vol rollen laken, waarin hij zijn gouden dukaten had verstopt, naar Nederland is gekomen. In Amsterdam heeft hij zich echter als handelaar in koloniale waren gevestigd. De zaken hebben zich uitgebreid, want Jean Philippe, geboren 9-11-1698 staat te boek als koopman op talie- en de Levant; in 1742 is hij directeur van de Levantijnse Handel.

Een belangrijke gebeurtenis in het geslacht was het huwelijk van deze Jean Philippe met Anna Maria Valckenier in 1745. Zij was de dochter van Gillis Valckenier, die in Amsterdam verschillende overheidsbetrekkingen vervulde en erfgenaam was van de zeer rijke koopman Balthasar Coymans. Door dit huwelijk kwamen de Du Quesnes door vererving in het bezit van de heerlijkheden Bruchem en Cillaershoek; voortaan noemden zij zich dan ook

Du Quesne van Bruchem en Cillaershoek. Zij erfden eveneens de buitenplaatsen aan de Vecht "Geyn-Wensch" en "Landlust" van de Valckeniers.

De geschiedenis eindigt met Jean Philippe Theodore du Quesne. Van de vroegere rijkdom was hoegenaamd niets meer over. Zijn vrouw - Elisabeth van Gogh - heeft de laatste in haar bezit zijnde Van Gogh schilderijen moeten verkopen om te kunnen leven en in de twintiger jaren werden er nog geen miljoenen voor een Van Gogh betaald!

Er is nog één mannelijke Du Quesne en er zijn nog enige vrouwelijke nakomelingen.

Deelgenealogie

I. Jean du Quesne,

tweede zoon van Drien du Quesne, seigneur du Mesnil-Normand en Julienne de Cussy, trouwt Beatrice Crombroeucq (of Crombrugge) op 27-9-1587. Beiden overlijden vóór 25-10-1624 volgens akte van scheiding te Valenciennes in 1629.

Uit dit huwelijk:

1. Jean (volgt II)
2. Etienne,
trouwt 1) Marie Dupoly, 2) Catherine Dutilleoeul.
Hij sterft jong.
3. Pierre
trouwt 1) Françoise Joseph - kinderen: Salomon, Pierre, Marguerite.
2) Marie Boucquehaut; geen kinderen.
Pierre overleden 2-5-1638, zijn vrouw Françoise 11-2-1625.
4. Herman, geboren 23-5-1623 (?), ongetrouwd overleden.
5. Jehenne
trouwt Francois Hope, koopman, in 1636. Geen kinderen.
6. Marie
trouwt Jean de Henne (du Hen?) - 1 kind: Marie.

II. Jean

trouwt 3-5-1601 Marguerite du Hen, dochter van Jehan en Colle de la Fontaine dit Wicart. Hij zou in het gevolg van Willem II van Nassau in Engeland terechtgekomen zijn. Hij overlijdt 25-11-1646 in Canterbury. Met Marguerite du Hen heeft hij zeven kinderen:

1. Jean, geboren 17-9-1602 te Valenciennes, overleden 11-10-1602.

2. Jehenne, geboren 23-10-1603, overleden 15-11-1645, trouwt Philippe de Rentre, overleden september 1648. Het echtpaar woont in Engeland. Vier kinderen: Jean, Jacques, Jeanne, Anne.
3. Jean, geboren 28-10-1606 te Valenciennes, (volgt III)
4. Françoise, geboren 15-9-16.., ongetrouwd overleden.
5. Marie, geboren 28-7-1610, trouwt Isaac de Lillers in Engeland. Drie kinderen: Maria, Isaac, Jacob.
6. Clare, geboren 12-10-1612
7. Pierre, geboren 28-10-1617 in Engeland, overleden 7-2-1671 te Londen, trouwt Jeanne Maurois.

III. Jean

overleden 25-11-1666 te Amsterdam, begraven in de Walenkerk, trouwt 18-10/8-11 (?) -1634 te Amsterdam met Gabrielle Bert, dochter van Denis Bert en Esther van Lierdt, geboren te Tournay (Doornik), overleden 18-7-1681 te Amsterdam, begraven in de Walenkerk.

Bij de familiepapieren bevindt zich een kopie uit 1741 van een Acte van wapenverlening aan Daniël van Lierdt in 1637. Bij testament van 15-8-1718 erft een Jean Philippe twee huizen in Doornik "mitsgaders de landerijen bij en omtrent deze stad". In latere testamenten worden deze bezittingen niet meer genoemd.

Het echtpaar woont O.Z.Keizersgracht tussen Harte- en Wolvestraat.

Na de dood van Jean zet zijn vrouw Gabrielle de zaken voort onder de firmanaam "Wed. Jean du Quesne & Comp." Op 8-6-1678 koopt zij voor f 4.200 de hofstede Huijs te Bijwegh in Bennebroek. Wanneer haar zoon Philippe - bewindhebber van de O.I. Comp. - de hofstede voor f 11.000 verkoopt, wordt in de transportacte zijn moeder Gabrielle Certon genoemd.

Uit dit huwelijk:

1. Ester, geboren 29-7-1635, overleden in Tournay 28-5-1636.
2. Gabrielle, geboren 11-7-1637, overleden 3-2-1638.
3. Jean geboren 16-2-1639, overleden oktober 1683. trouwt 17-2-1671 Anna Maria Auxbrebis, dochter van Herman AuxBrebis en Maria van Zunnuck (van Zinnick). kinderen: Marie Gabrielle geboren 10-5-1675, overleden 31-5-1675; Jean geboren 22-11-1676, overleden 26-7-1742, begraven. te Utrecht. Deze Jean vormt de Utrechtse tak van de familie: hij trouwt 8-1-1703 te Utrecht met Judith de Bie, geboren 6-4-1676, overleden 13-3-1711. Het echtpaar krijgt vijf kinderen.
4. Anne geboren 3-7-1641, overleden 27-4-1696, trouwt 28-1-1683 Jean Heusch.
5. Pierre geboren 29-2-1644, overleden december 1703 in Bennebroek. trouwt 6-3-1682 te Leiden Johanna des Quiens (Quisne); overleden 27-1-1714 en begraven in de Vrouwenkerk te Leiden.
6. Hester Gabrielle geboren 30 juli 1646, overleden 13-3-1650.
7. Denis geboren 14-7-1649.
8. Philippe geboren 22-7-1651 te Valenciennes, overleden 8-2-1734 te A.dam (volgt IV)
9. Denis geboren 26-1-1654 te Gent, overleden aldaar 12-8-1655.
10. Gabrielle geboren te Gent 18-6-1656, overleden aldaar 24-6-1656.
11. Hester geboren te Amsterdam 13-10-1659, overleden 1686, trouwt in 1684 Jean Haan de Jonge, die in 1687 overleden is. Een zoon, geboren 1686, overleden 1687.

IV. Philippe

trouwt 10-8-1694 Anna Auxbrebis, dochter van Isaac AuxBrebis en Catharina Schijvelberg, geboren 10-9-1663, overleden 24-12-1725.

kinderen: Isaac, Catharina, Isaac, Jean Philippe (volgt V)

Philippe was van beroep koopman in O.I.-waren. Hij was partner in de firma Wed. Jean du Ouesne & Cie.

Na het overlijden van twee kinderen in Gent, is het gezin naar Amsterdam vertrokken.

V. Jean Philippe

geboren 9-11-1698, begraven in de Walenkerk te Amsterdam 17-9-1747.

Hij is koopman op Italië en de Levant, luitenant der burgerij, sedert 1726 lid van de firma Jan Philippe en Isaac du Quesne, vaandrig van de Burgerij, daarna luitenant, directeur van de Levantijnse Handel in 1742.

Hij trouwt 29-6-1745 te Amsterdam Anna Maria Valckenier, dochter van Gilles en Anna Maria

Heusch, geboren 1-4-1715, overleden 5-12-1789 te Amsterdam, begraven Walenkerk.
Zijn vrouw Anna Maria koopt op 31-7-1769 voor f 30.200 een katoendrukkerij en -ververij buiten de Leidschepoort aan de Overtoomschenweg gelegen "alwaar lemijs drukkerij van het klaverblad voor staat".

Zij erft tezamen met haar zoon Jan du Quesne in 1788 van haar schoonzuster; de weduwe van Mr. Jan Wouter Valckenier; de hofstede Geyn-Wensch.

Van haar broer Wouter erft zij de heerlijkheden Bruchem en Cillaershoek.

Het echtpaar krijgt 2 kinderen:

Jean Philippe, geboren 20-4-1746, kinderloos overleden 10-12-1795, begraven Walenkerk;

Gilles (volgt VI)

VI. Gilles du Quesne van Bruchem en Cillaershoek

geboren 10-7-1747 te Amsterdam, beroep: koopman, assuradeur, lid firma Valckenier & du Quesne, commissaris Raad van Amsterdam 1787-1795, schepen 1788, bewindhebber WIC 1792, woonde Herengracht bij Leidsegracht, overleden 12-2-1820, begraven in de Zuiderkerk, trouwt

1) op 22-5-1772 Clara Margaretha Schoock, dochter van Mr. Pieter Hendrik Schoock, schepen en raad te Dordrecht, en Maria Repelaer te Haarlem. Clara Margaretha is geboren 1750, overleden januari 1793.

2) op 5-4-1796 Johanna Adriana Haeck, dochter van ds. Petrus Haeck en Johanna Bal. Zij is geboren 5-8-1773 te Noordgouwe, overleden 9-10-1829 in Arnhem.

Ds. Haeck was een zeer bekend en geliefd predikant in Amsterdam en bijzonder oranjegezind. Daardoor kwam hij in conflict met de patriottenregering en vertrok met zijn gezin naar Hamburg, waar hij een aanstelling als predikant van de Hollandse kolonie kreeg. Toen op 30 maart 1814 Koning Willem (in de Nieuwe Kerk te Amsterdam plechtig werd ingehuldigd als soeverein vorst, werd Haeck verzocht de inhuldigingspreek te houden.

Egidius Haeck, zoon van Petrus en Johanna Bal, trouwde in Hamburg Maria Catharina Petrus uit Potsdam, dochter van meester-glasblazer Anton Caspar Rudolph Peters en Johanna Maria Wilhelmina Emer. Johanna Emer was van Nederlandse afkomst; haar grootvader was textielabrikant. Dit echtpaar kreeg vier kinderen.

Het huwelijk tussen Gilles en Johanna werd te Baambrugge gesloten, waar Gilles de hofstede Landlust bezat.

Uit huwelijk 1)

Anna Maria (1774-1794), die 27-3-1791 trouwt met Gerbrand Elias.

Uit huwelijk 2)

Een kind overleden op 4-2-1797, begraven Zuiderkerk.

Jean Philippe geboren 9-11-1801 te Altona, overleden 14-4-1865 te Utrecht (volgt VII)

VII. Jean Philippe

werd in Hamburg-Altona geboren, nadat zijn ouders in de patriottentijd daarheen waren uitgeweken. Omstreeks 1803 is het gezin naar Amsterdam teruggekomen. Jean Philippe trouwt 24-5-1833 te Maarssen met Johanna Haeck, geboren 18-7-1805 te Hamburg-Altona, overleden 23-6-1882 te Rotterdam.

Jean Philippe en Johanna bewonen in Arnhem Huize de Brink, een buitenplaats met tuinmanswoning, stallen, een oranjerie en koetshuis, tuinen, bos en bouwgrond. Het echtpaar krijgt negen kinderen, waarvan vijf volwassen zijn geworden:

1. Maria Catharina Johanna Adriana, geboren 28-7-1834, overleden 7-6-1915.
Maria Catharina trouwt 23-2-1865 met Adelberth de Bourbon (Naundorff). Dit huwelijk eindigde in 1886 in een scheiding.
2. Jean Philippe Theodore (volgt VIII)
3. Wilhelmina Johanna, geboren 4-8-1842, overleden 1860
4. Jeanne Adrienne, geboren 3-12-1844, overleden 19-8-1890
5. Gilles Adolphe, geboren 18-1-1882, overleden 13-2-1882

VIII. Jean Philippe Theodore

geboren 24-8-1840 te Arnhem, overleden 25-12-1921 te Baarn. Na zijn rechtenstudie is hij advocaat en procureur en plv. kantonrechter te Amersfoort.

Hij trouwt:

1) 13-10-1870 te Den Haag met Catharina Marianna Louise van Willes, dochter van Nicolaas van Willes en Rosalie Celie Jacqueline du Pui, geboren 7-8-1850, overleden 17-5-1889 te Soesterberg.

2) 17-12-1891 te Leiden met Elisabeth Hubertine van Gogh, dochter van Theodorus van Gogh en Anna Cornelia Carbentus, geboren 16-5-1859 te Zundert, overleden 29-11-1936 te Baarn.

Uit huwelijk 1)

1. Jean Philippe Theodore, geboren 30-8-1872 te Soesterberg, overleden Lausanne
2. Rosalie Celie Jacqueline, geboren 6-6-1874 te Soesterberg, overleden 19-1-1905 te Zuidlaren
3. Nicolas Pierre Antoine, geboren 6-10-1875 te Soesterbeg, overleden 14-11-1934 te Zaandam
4. Louis Jean Adrien, geboren 28-4-1877 te Soesterberg, overleden 20-3-1962 te Utrecht (Hubertine, geboren 3-8-1886 in Normandië)

Uit huwelijk 2)

1. Theodore Louis Gilles, geboren 20-11-1892 te Soesterberg, overleden 17-7-1939 te Den Haag
2. Jeannette Adrienne Angeline, geboren 25-12-1895 te Baam, overleden 18-1-1952 te Baam
3. Rose Wilhelmine, geboren 10-6-1897 te Baam, overleden 19-1-1972 te Amersfoort
4. Felix Jean Philippe, geboren 12-6-1899 te Baam, overleden augustus 1993 te Canada

Mw. H. Nebbeling-Riem Vis

Heijkoop, van achternaam tot voornaam

Een speurtocht naar de herkomst van de voornaam.

- I. Gijsbert Petersz trouwt te Meerkerksebroek ca. 1620 met Trijntje Claesdr. Bergenaer.
- II. Willem Gijsbertsz, geboren Meerkerksebroek ca. 1620, overleden tussen 3-4-1671 en 21-10-1691 trouwt te Langerak (attestatie uit Meerkerk 13-2-1642) met Annitgen Thonisdr., dochter van Thonis Leendertz en Neeltgen Pieterszdr. Croock, geboren te Langerak, overleden na 3-4-1671
- III. Ghijsbert Willemsz Heijkoop, bouwman te Meerkerksebroek, schepen te Meerkerk in 1684, 1685, 1695 en 1697, overleden na 25-2-1702, trouwt 19/29-9-1669 te Meerkerk met Niesjen Ariensdr. No(o)men, geboren te Langerak, wonende te Meerkerksebroek, overleden na 14-4-1678.
- IV. Arien Gijsbertsz Heijcop, gedoopt 30-1-1670 te Meerkerk, bouwman en heemraad in 1719 te Meerkerksebroek; in 1707 en 1714-1717 schepen te Meerkerk, overleden aldaar tussen 25-3-1723 en 4-1-1727, trouwt te Meerkerk met Annigje Barten van Buren, geboren ca. 1674 te Nieuwland en overleden na 5-6-1740.
- V. Bartolomeus Ariens Heijkoop, geboren te Meerkerksebroek, bouwman aan de Vlist, overleden op 17-1-1791 te Polsbroek, trouwt (1) op 28-3-1734 te Tienhoven met Merrigje Aelbertsdr. Ouwerkerk, dochter van Aelbert Cornelisz Ouwerkerk en Trijntje Cornelisdr. Schouten, gedoopt op 29-11-1708 te Tienhoven, overleden voor 17-2-1746. 6 kinderen. (2) op 6-3-1746 te Polsbroek met Willempje Hendricksdr. Ocam. 5 kinderen.
- VI. Arie Heijkoop, geboren 20-2-1735 te Polsbroek, trouwt als j.m. van Vlist 7/24-4-1757 te Polsbroek met Marrigje (de) Ruijter, j.d. van Polsbroek, geboren op 9-11-1732 te Benschop.
- VII. Marrigje Ariens Heijkoop, geboren ca. 1757 te Polsbroek, trouwt in 1781 met Gerrit Slingerland (attestatie uit Ameide 27-6-1781). 12 kinderen w.o. als tiende kind:
- VIII. (Jo)Hanna Slingerland, geboren/gedoopt 13/19-8-1798 te Noord-Polsbroek, trouwt op 20-12-1818 te Noord-Polsbroek met Johannes van Os, landbouwer, geboren/gedoopt op 3/8-12-1793 te IJsselstein.
- IX. Marrigje Heijkoop [voornaam!] van Os, geboren 10-2-1827, overleden in 1891, trouwt op 31-1-1850 te Benschop met Pieter Lekkerkerker, landbouwer, geboren op 20-1-1819 te Benschop, overleden in 1875 aldaar.
- X. Adriana Cornelia Lekkerkerker, geboren 6-11-1850 te Benschop, overleden op 20-3-1919 te Polsbroek, trouwt 9-12-1870 te Benschop met Teunis Oosterom, landbouwer, geboren 17-5-1847 te Polsbroek, overleden 25-5-1915 te Polsbroek.
- XI. Marrigje Heijkoop(voornaam!) Oosterom, geboren 12-5-1873 te Polsbroek, overleden 22-1-1955 te Zeist, trouwt 29-12-1899 te Polsbroek met Teunis de Bruin, bouwkundig aannemer, geboren 21-12-1874 te Jaarsveld, overleden 17-8-1950.
[Opmerking: Een nicht van Marrigje, d.w.z. een dochter van een broer van Adriana Cornelia Lekkerkerker, kreeg op analoge wijze de naam Marrigje Heijkoop Lekkerkerker]
Het echtpaar kreeg 9 kinderen w.o. mijn vader Cornelis (de oudste) en als vierde kind: Teunis de Bruin, metselaar/aannemer, geboren 2-2-1905 te Polsbroek, overleden 21-9-1979 te Soesterberg, trouwt met Aaltje van der Horst, geboren 15-7-1908 te De Bilt, overleden 17-7-1949 te Soesterberg.
9 kinderen w.o. als oudste; Marrigje Heijkoop de Bruin, geboren 4-1-1929 te Soesterberg, trouwt met Pieter Rietveld. 3 kinderen.

Soortgelijke vernoemingen vonden in onze familie nadien niet meer plaats. Naar verluidt heeft het de ouders van de laatste Marrigje Heijkoop destijds wel enige moeite gekost de naam Heijkoop bij de burgerlijke stand geaccepteerd te krijgen.

Zelfs bij het overlijden van haar (en mijn) grootmoeder Marrigje Heijkoop de Bruin-Oosterom kwam weer de vraag aan de orde of "Heijkoop" nu als voornaam of als deel van de achternaam moest worden beschouwd. Zelfs notaris Van Gorkom, die na haar overlijden de successie-aangifte verzorgde, vergiste zich. Hij dacht dat "Heijkoop" bij de achternaam hoorde. De dankbetuiging na de begrafenis daarentegen gaf de juiste naamvolgorde aan.

Theo M.C. de Bruin

Voor u gelezen

Regelmatig wordt door zowel beginnende als gevorderde genealogen gevraagd om advies over de aanschaf van een stamboomprogramma.

In het nummer van maart 1999 van "Computer Totaal", van de Hobby Computer Club, zijn de resultaten van een test gepubliceerd. Hierbij werden 8 programma's getest, nl. Hazadata-plus, GensData 90 en Win-gen, Stamboom de Luxe, Brothers Keeper, Oedipus, Easy Disk en Pro-Gen. Hierbij kwam Pro-Gen uit de bus als het meest gebruiksvriendelijke programma. Overigens bleek dat veel genealogen meerdere programma's gebruiken, omdat in ieder programma wel elementen zitten die men graag benut. U kunt het testresultaat opzoeken in bovengenoemd tijdschrift, maar ook op internet. Verwezen werd naar www.1.tip.nl/~t665507. Pas na lang proberen kwam ik erachter dat deze aanduiding niet klopt. De punt achter www.1.tip.nl/~t665507 dient men niet in te vullen, dus: www.1.tip.nl/~t1665507!!

H. Bousema

Nieuwe uitgaven

Gezagdragers Amersfoort 1405-1795

gecompileerd alfabetisch register door Drs. H.Th. Hormann.

Verschenen als deel 18 van de serie "Historische Toegangen van de Gelderse Vallei".

Uitgave Bureau voor Familie-Historie te Woudenberg. Prijs f 20,- Gebrocheerd 64 pagina's. Bronnen:

Abraham van Bommel, Beschrijving van de stad Amersfoort, Utrecht 1760 dl. II

pag. 472-479 en pag. 535-709, en de Navorscher, 98e jaargang nr. 1/2 (1959).

In het voorwoord schrijft Drs. Hormann:

"Wie de geschiedenis V8fl een gemeente in de regio om de stad Amersfoort bestudeert, komt veel rijke Borgers tegen die zich bezittingen in en om Amersfoort konden veroorloven. Een enkel voorbeeld moge dit illustreren: Peter van Westrenen bezat in de 16e eeuw twee boerderijen op het grondgebied dat tegenwoordig onder Leusden valt: Claverenblad in Hamersveld en Klein Sandbrink in Snorrenhoef. Deze Peter van Westrenen bekleedde tussen 1532 en 1578 vele functies in het Amersfoortse stadsbestuur, waaronder die van burgemeester. Deze gegevens vermeldt Abraham van Bommel in zijn Beschrijving van de stad Amersfoort, deel II.

Hij geeft deze informatie per jaar. Dat is handig als iemand wil uitzoeken wie in een bepaald jaar gezagdragers waren. Maar deze rangschikking is zeer omslachtig voor iemand die op zoek is naar de jaren waarin een persoon stadsbestuurder was.

Wie bovengenoemde Peter wil opsporen moet alle gegevens van pag. 535-575, dat zijn 39 bladzijden, doorploegen om hem te vinden, en dan nog eens vele bladzijden voordat hij op pag. 601 het jaartal 1578 vindt. Nog extremer wordt het speurwerk als het gaat om een persoon die pas in de 18e eeuw op het bestuurlijk toneel blijkt te verschijnen. Uit de behoefte deze zoektochten te bekorten is dit register, alfabetisch gerangschikt op patroniemen en achternamen, ontstaan".

Als gezagdrager kan men noemen: schout, burgemeester, schepenen, raad, cameraar, vyve en weesmeester.

Wanneer we gemiddeld ongeveer 25 namen per pagina tellen vinden we in deze uitgave dus het respectabele aantal van meer dan 1525 namen. Voorwaar een monnikenwerk waarvoor we de auteur wel zeer dankbaar mogen zijn.

We feliciteren hem dan ook van harte met deze uitgave.

H. Bousema

Boer, bestuurder en brandweerman

De gemeente Hoogland 1811-1973

De Bewaarsman. Tijdschrift van de Historische Kring Hoogland, 5e jaargang nr 5, januari 1999, 80 pagina's.

Auteurs: Gijs Hilhorst, Gerard Raven en Nellie van Vulpen.

Themanummer naar aanleiding van 25 jaar opheffing van de gemeente Hoogland, 1 januari 1974- 1 januari 1999.

In de inleiding wordt de titel als volgt verklaard. De meeste bestuurders en brandweerlieden van de kleine gemeente Hoogland hadden één ding met elkaar gemeen: ze waren allen boer of kenden het agrarische bestaan van dichtbij. Zo was brandweercommandant Dries van der Kooij eigenlijk smid en de wethouders waren doorgaans grote boeren. Misschien was er zelfs een boer die zowel bestuurder als brandweerman

was. Hiermee kunnen we de kleinschaligheid van Hoogland het beste illustreren.

Na een inleiding komen de hoofdstukken Bestuur, Beleid, Diensten en Gids voor verder Onderzoek met info over de archieven door Dirk Steenbeek en bijlagen. Waardevol is ook de Verantwoording met veel literatuurvermeldingen. Er staan veel interessante details in dit boekje en het leest vlot en gemakkelijk. Zo vinden we er het ambtsgebed dat vanaf 1920 aan het begin en aan het einde van de raadsvergaderingen werd uitgesproken, met als slotzin de bede "Moge er vrede en welvaart heerschen."

Het autoverkeer vroeg in 1908 om speciale maatregelen, zo werd in een krant de zorg geuit voor deze "moordwerktuigen" en gepleit werd voor een maximumsnelheid van 12 km, de snelheid van een paard in 'matige draf'. Pas in 1920 werd geregeld dat een auto of motor in de bebouwde kom niet harder dan 15 km mocht rijden.

In 1832 heerste er een cholera-epidemie op Hoogland en Duist. De zieken werden ondergebracht in de kapel op Coelhorst en in het schoollokaal. Zes kribben en dito strozakken en twaalf lakens en slopen werden aangeschaft. In 1855 maakte de cholera zes dodelijke slachtoffers in Hoogland. Een van de belangrijkste veroorzakers van cholera was de slechte kwaliteit van het drinkwater. De meeste mensen dronken veldwater, dat bruin van kleur was.

In 1822 betaalde de Gemeente het enorme bedrag van f 300,- per jaar voor het onderhouw van twee krankzinnige jongens. Gerrit Hoksbergen kreeg in 1850 f 5,- per maand omdat hij zijn krankzinnige zuster verpleegde.

Modderwegen: dokter Willem Verbeek kwam in de winter van 1937 met zijn auto vast te zitten en kon er slechts met behulp van vier mannen en een paard uit verlost worden.

Het boekje is een aanwinst voor onze bibliotheek en vormt een waardevolle bijdrage tot de kennis van de gemeentegeschiedenis van Hoogland. We feliciteren de Historische Kring Hoogland dan ook van harte met deze uitgave.

H. Bousema

Lezen in Gelderse en Overijsselse bronnen

"Gids bij oud schrift in Gelderland en Overijssel"

Lezen in Gelderse en Overijsselse bronnen bevat een vijftigtal bronteksten uit de periode van de late Middeleeuwen tot aan het einde van de achttiende eeuw. Alle teksten zijn afkomstig uit archieven in Gelderland en Overijssel. Zij geven samen een goed beeld van de zeer gevarieerde inhoud van het geschreven erfgoed in deze provincies. De teksten zijn van uiteenlopende moeilijkheidsgraad. Bijzondere aandacht gaat uit naar het kurrenteschrift, een Duits schrifttype dat van de vijftiende tot de zeventiende eeuw in Oost-Nederland regelmatig werd gebruikt. De bronteksten zijn volledig getranscribeerd, d.w.z. weergegeven in moderne drukletters en van verklarende toelichtingen voorzien.

Naast de bronteksten bevat het boek eveneens thematische inleidingen over o.a. bestuur, rechtspraak, waterschappen, persoonsregistratie, belastingen en armenzorg. Enige kennis van tijdrekenkunde, maten en gewichten en munten is voor een goed begrip van oude teksten eveneens onmisbaar.

Het boek kan besteld worden bij:

Stichting IJsselacademie, postbus 244, 8260 AE Kampen

Prijs exclusief verzendkosten f 29,95

ISBN 90-6697095-2

(deels overgenomen uit Ambt en Heerlijkheid Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal, december 1998 nr. 122)